

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Naročnina za avstro-ogrske kraje za celo leto 10:40 K, za pol leta 5:20 K, za četrt leta 2:60 K, mesečno 90 vin.; za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K; za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K. — Reklamacije so poštne proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Inserati. Enostopna petit-vrstica, (širina 7 mm) za izhaja vsako sredo in soboto. enkrat 20 vin., večkrat po dogovoru. Posamezna številka 10 v.

V boj zoper draginjo!

Tekom meseca novembra se snide avstrijski državni zbor, ki bi imel biti zavetišče vseh avstrijskih narodnosti. A doslej je imelo ljudstvo malo veselja ob njem, zakaj stranke, ki nosijo zvonec v dunajskem centralnem parlamentu, so bile gluhe in slepe za prave potrebe prebivalstva. Nesposobnost meščanskih strank za poravnavo nacionalnih sporov, ovirajočih vsako resno socialno delo, je omogočila birokratični, skritim nazadnjaškim elementom služeči vladi, da omalovažuje parlament, ki bi moral biti najvišji in najodločilnejši činitelj v ustavni državi; vlada si je znala od slučaja do slučaja pribarantati, kar potrebuje za svoj obstanek, za zahteve in potrebe širokih plasti prebivalstva pa je ostal parlament neploden.

Ob takem položaju pač uspevajo interesi največjih izkoriščevalcev, življenje množice pa se pogreza bolj in bolj v bedo, ki se najmočneje izraža v nevzdržno naraščajoči draginji.

Cene najpotrebnejših živil so postale tako visoke, da je delavstvu in sploh izključno od svojega dela živečim slojem že nemogoče urejevati si gnotne razmere tako, kakor bi bilo treba za ohranitev telesnih in duševnih moči in za tisto najmanjšo udobnost, brez katere je vsako kulturno življenje nemogoče. Draginja sili proletarijat in neimovite sloje sploh v pretesna, nezdrava stanovanja,

ki ovirajo ugoden razvoj družbinskega življenja, ne dajejo utrujenemu ljudstvu prilike za zadosten počitek, ubijajo vsako radostnejše duševno razpoloženje in pospešujejo razširjanje pogubnih bolezni. Ob nastopajoči zimi se postavlja draginja kakor pošast na prage otožnih zatohlih proletarskih stanovanj, kjer je treba do skrajnosti varčevati z razsvetljavo in kurjavo.

Draginja izsesava ljudstvo, da mu ne ostaja sredstev za prepotrebno boljše obleko,

za toplejše perilo in podobne potrebe. Dočim se šopirijo kapitalisti in od ljudskega pomanjkanja bogateči veleposestniki v dragocenih kožuhih, hodijo delavci s slabo zakrpanimi, oglodanimi suknjami v tovarno, njih otroci pa bosi v šolo.

Draginja jemlje širokim plastem vsako možnost za zadoščenje svojih kulturnih potreb.

Ob slabem zaslužku, ki ga zlasti povzrokuje dolgotrajna gospodarska kriza, si ne more delavec privoščiti nobenega boljšega duševnega užitka; vrata znanosti in umetnosti se mu zapirajo, knjige mu postajajo nedosežen luksuz, gledališče in glazba privilegij bogatinov.

Vso svojo skrb mora posvečevati zadoščanju najnujnejših gmotnih potreb. A celo v tem oziru se kupicijo težave od dne do dne tako, da trka na vrata mnogih družin, a k mnogim se je že naselilo golo stradanje.

Živila, ki hranijo, se morajo nadomeščati s takimi, ki le hipno nasitijo. Namesto da bi se ljudstvo redilo, mora varati svoj želoдец. Moči, ki jih je delavec potratil ob težkem delu, ostanejo izgubljene, ker jih ne more povrniti krompir. Matere pešajo, otroci hodijo lačni v šolo. Draginja je postala prava

narodna nevarnost.

To nevarnost, ki lahko porodi pravo katastrofo, pa je dosledno prezirala vlada; tajile so jo velike politične stranke in parlament se ni znal povzpeti tako visoko, da bi

preko mizernih strankarskih in jezikovnih prepričkov napovedal boj najhujši mori,

ki goni ljudstvo v pogubo, uničuje najdragocenejše moči narodov in države, da bi postavil potrebe širokih slojev prebivalstva nad egoistične interese veleposestniških izkoriščevalcev, da bi storil resne korake proti draginji.

V kratkem se shaja državni zbor. Vlada pripravlja proračun, da pokrije svoje potrebe. Pripravlja davčne predloge, s katerimi naj se izprešajo novi težki

milioni

večinoma v prid militarizmu in marinizmu. Od izsesanega ljudstva zahteva nove žrtve za fantome. Ničesar pa ne stori, da bi se to ljudstvo okrepčalo. Konsumni davki se pomnožujejo, ljudstvu pa se otežava vsak konsum. Pri »merodajnih« strankah pa ni opaziti najmanjše volje, da bi izpremenile to pogubno politiko in pravkar je slovenska klerikalna stranka v kranjskem deželnem zboru brutalno zavrnila misel, da bi nastopila zoper draginjo; hinavsko se je sklicevala na interese kmetov, tistih kmetov, med katerimi imajo le najbogatejši koristi od nezaslišanega oderuštva, dočim prizadeva neštetim malim kmetom draginja že enake težave kakor delavec.

Državni zbor se shaja, a od njega moramo zahtevati, da brez zamude ukrene, kar je mogoče storiti zoper draginjo. Ljudske potrebe so najnujnejše od militarističnih. Interesi širokih plasti so važnejši od veleposestniških. Politika visokih carin, zaprtih meja in veleagrarnega protekcionizma ubija ljudstvo. Proti tej politiki moramo

glasno protestirati,

od parlamenta, od strank, od vlade moramo

zahtevati,

da se spomnijo na svojo dolžnost in omogočijo ljudstvu človeško, dostojno življenje.

Zato vas ponovno vabimo na

Ljudski shod,

ki naj jasno izrazi naš protest in naše zahteve.

Sklicujemo ga na

nedeljo, 30. oktobra ob 10. dopoldne

v dvorano „Mestnega Doma“.

Delavci! Delavke!

Če hočete, da se sliši Vaš glas in da se spozna Vaša odločna volja, poskrbite, da bo ta shod prava in resnična

Ljudska manifestacija.

Pridite vsi do zadnjega, moške in žene, vsi ki čutite breme draginje, vsi ki hočete pomoči. Pridite, ne ozirajte se na vreme ali na kakršnekoli malenkosti.

Da se pokaže Vaša prava volja, bomo demonstrirali za svoje zahteve po končanem shodu z obhodom po mestu.

Udeležite se tudi obhoda v množicah, moški in žene, vsi ki hočete povedati, da Vas draginja tlači, da je položaj neznosen in da je nujna pomoč neizogibna.

Vsak, kdor hoče protestirati proti draginji, naj pride. Tako boste zasmehovalcem svoje bede izvil roke iz rok!

Okrajni odbor

jugoslov. soc. dem. stranke za Ljubljano in okolico.

LISTEK.

O bistvenem smislu mladinske organizacije.

(Predaval dr. Henrik Tuma v izobraževalnem društvu v Idriji dne 17. septembra 1910.)

(Konec.)

Šola vzgaja za državo in cerkev, šola vzgaja vojake in mečnarje, šola nam vzgaja inteligente kruhoborce, in zato je treba samostojne mladinske delavske organizacije, da išče svobodno izobrazbo za življenje. Mladinska organizacija je boj proti zlorabi države, cerkve in šole, boj proti kapitalizmu, alkoholizmu in servilizmu. Proč od posvetne in duhovske gospode! Na pot za lastnimi cilji!

Ko je mladina pustila šolo in se naučila čitati, pisati, za silo računati in — katekizem, se šele odpira želja po pouku za resno in istinito življenje, za boj za obstanek, za gospodarsko, politično in socialno življenje. Delavska socialna demokratična stranka je izvojevala v zadnjem stoletju pristop k politični moči s pridobitvijo splošne volilne pravice. Vse moči delavske stranke so morale biti sprva združene in naperjene v dosego tega prvega in neobhodno potrebnega cilja in s stopnjujočo močjo delavstva so se za-

vedli dotlej gospodujoči sloji nevarnosti, ki preti dosedanjemu njih gospodstvu od organiziranega delavstva.

Zato so se vrgle politične stranke s tako silo na pouk in na samostojno organizacijo mladine. Z geslom vere in narodnosti se mladina oblači v rdeče srajce Orlov in Sokolov, z geslom vere in narodnosti se snujejo katoliška in narodna izobraževalna društva, da se že v prvi mladosti delavstvo cepi in odceplja od velike organizirane mase delavstva vsega sveta. Mladina se zavaja v misticizem, da se potem dorasli moške brezpogojno pokore kapitalistom in zastopnikom vere. Ljubzen in navdušenje za rodno zemljo se izrablja z geslom narodnosti, da se hujska eno plemo proti drugemu, da se že delavec mladenič loči od svojega sotrpina in pripravlja za bodočega vojaka, ki naj se bori za slavo in nadvlado enega plemena nad drugim.

V hlastnem tekmovalstvu se organizira katoliška in narodna mladina zato, da bi bilo mogoče vzdrževati še nadalje militarizem, alkoholizem in servilizem, produkte klerikalizma in narodnega liberalizma. Socialna demokratična stranka je še takrat, ko je bila preganjana in brez moči, uvidela potrebo izobrazbe, in bolj ko so ščuvali na odrasle vohune in redarje, bolj ko je morala socialna demokratična stranka skrivati svoje organizacije, bolj je bila že takrat siljena polagati

vso važnost na vzgojo in izobrazbo. Socialna demokratična stranka je bila prva, ki je ustanovila za delavce analfabete izobraževalna društva. Kar se je zamudilo stoletja in stoletja za vlade duhovščine in plemstva nad kmetom in delavcem, je hotela popolniti z vso vnemo socialna demokratična stranka, da bi bila dala delavstvu prvo najpotrebnejšo zamujeno ljudsko izobrazbo.

In še bolj se mora socialna demokratična stranka truditi danes, ko so se vrgle vse duhovne in posvetne politične organizacije na lov na mladino, da razburjajo strasti in kvarijo čustva že v nežni mladosti, da zapirajo pot pravemu svobodnemu pouku, pot k solidarnosti in enakosti med delujočim ljudstvom. Nikdar ni bilo tako nujne potrebe organizirati mladino. Kakor je enkrat odločeval usodo plemen in narodov in vsega ljudstva meč, tako ima sedaj odločati edinole prosveta. Ves boj za mladinsko organizacijo v bistvu ni nič drugega kot vprašanje: Ali svobodna, prava in resnična prosveta, ali pa skvarjena po strasteh, misticizmu in sofistikah. In ta boj je tako neraven, kakor je bil neraven takrat, ko je človeštvo golih rok nastopilo boj za politično svobodo in političnomoč. — Država in cerkev imata šolo v svojih rokah; le toliko, kolikor država in cerkev odloči, se sme dajati pouka mladini.

Organizirano delavstvo pa mora zmagati tudi v težkem boju za prosveto, ker je človeku zrastle z vso njegovo naravo hrepenenje po svobodi in želja po učenju. Če se tudi kali prosveta desetletja in desetletja: kakor planinska voda s šumečimi valovi vrže iz sebe blato in kal ter se po kratkem času z lastnim tokom izčisti, tako tudi prosveta teče in se čisti z lastno močjo stremeč k svojemu pravemu cilju. Zato tudi organizirano delavstvo zmaga v boju za pravo prosveto, za svobodo in pouk. Socialna demokratična stranka mora z isto silo v boj za mladinske organizacije kakor svoj čas za pridobitev politične moči, kajti le, če naredimo iz mladega človeka socialista, bomo imeli tudi moža zavednega volilca. Le, če se že mladina zbira in organizira proti militarizmu, alkoholizmu in servilizmu, ako se mladina bojuje za pristop in pridobitev ved zadnjega stoletja, le potem nastopi doba prave politične svobode, pravega gospodarskega in socialnega dela.

Mladinska organizacija pomeni torej v svojem bistvu: Emancipacijo od prisilne šole, organizirane in vzdrževane po kapitalistični državi v zvezi s cerkvijo in klerikalizmom, — organizacijo prosvete pod geslom svobode in solidarnosti delujočega ljudstva.

Portugalske »strahote«.

Maček zacvilil, čemu stopiš na rep. Poštenjakovič »Slovenec« združuje v sebi več lastnosti kakor maček. Strupen je kakor gad, ob nekaterih barvah divja kakor bik, pobožen je kakor terciarka in nesramen brez primere. V soboto je stokal in tulil, ker si je »Rdeči Prapor« dovolil misliti o portugalskih »strahotah« drugače kakor klerikalni korzar. In to glasilo brez sramu in brez pietete si je nabrusilo kačji jezik pa je lo gobezdalo o naši nedelikatnosti, ker nismo hoteli verjeti, da je lisabonski Dom Mattos umorjen in da je največji veleum stoletja. Robantil je po stari navadi kakor hribovec, ki še ni videl železnice; ampak pazno oko je že zasledilo, da se stari lažnivec ni več upal ponoviti trditve o Mattosovi smrti. Zaslutil je, da smo njegovemu obrekovanju za petami in danes lahko povemo:

Tudi krvava storija svetokatoliškega »Slovenca« o umoru Dom Mattosa je bila od konca do kraja zlagana. Ne besedica celega tistega krvočelnega romana ni bila resnična. Moralno zalumpani pravoverni list jo je pobral v klerikalnih cunjah enake vrednosti in jo je ponatisnil brez pomisleka, kakor ponatiskuje v svoji banditski hudobnosti vse, kar bi moglo oblatiti nasprotnike novodobnega farizejstva.

Lasje so se ježili človeku, ko je bral o črni podivjanosti revolucijske čete, ki je udrila v uredništvo katoliškega lista »O Portugal«, kjer je vse razdejala in razbila na kosce, popadla urednika, ga vrgla ob tla, ustrelila od zadej, vrgla na cesto in ga na vrvi vlačila po cesti. No: Pater Mattos je še danes živ in zdrav. Stori je pa še več kakor to, da je ostal živ. V Badajosu, kamor je bil odpotoval, je imel pogovor z zastopnikom lista »Imparcial«, kateremu je dejal, da mu je republikanski minister za notranje zadeve svetoval, naj za nekaj časa zapusti Lisbono; stori je to, v kratkem se pa zopet vrne. Dodal je tudi, da po njegovem prepričanju ne bo monarhistične reakcije (katero »Slovenec« vsak dan napoveduje), kajti vse se strinja z republiko. Tudi duhovščina jo priznava in republika se bo potegnila za posvečeno duhovščino, katero je monarhija žrtvovala jezuitom. Dom Mattos se je tudi sam pridružil republiko.

Resnicoljubni »Slovenec«, ki se je zadnje mesece tako globoko pogreznil v blato kakor še nikdar prej, se vedno dela, kakor bi bil najbolje poučeni slovenski list, dasi je njegovo znanje mežnarsko. Ampak če bi hotel količjak rešiti svojo žurnalistično reputacijo, bi moral svojim bravcem povedati, da je Dom Mattos vstal od mrtvih, med katerimi seveda sploh še ni bil. Verjamemo pa, da pojde to težko, kajti »ugledno« škofovsko glasilo je začelo popolnoma posnemati liste, katerim pravijo »Blutige Hacke« in je na svoji oglasni deski razobesilo sliko nekega popa, pod katero je zapisalo, da je to podoba od republikancev umorjenega Dom Mattosa. Potem je seveda težko povedati, da je Dom Mattos živ. Ampak morda si pomaga premodri ministrantovski list tako-le: »Monarhistični Dom Mattos je mrtev, živi pa — Dom Mattos republikanec.«

Našem angeljskemu glasilu bo pa še nekaj drugega delalo sitnosti. Povedali smo že, da je lisabonski patriarh priznal republiko. Danes pa je znano, da so jo priznali že vsi portugalski škofi in vsa posvetna duhovščina v deželi. Znano je tudi, da so posvetni duhovniki povsem zadovoljni, da so rešeni jezuitov ter ostalih menihov in nun, ki so izsesavali prebivalstvo, obenem pa tudi terorizirali vso duhovščino brez kut. Kako bo kerubinski »Slovenec« našel pravo molitvico na to, da so portugalski duhovniki zadovoljni z republiko, katero on dan na dan preklinja? Kako pa ga bo še le bolelo to, da nočejo niti v vatikanu delati portugalski duhovščini nobenih predpisov, ampak ji puščajo, da po svojem prepričanju in po svoji vesti priznava tisto republiko, ki je po »Slovenčevih« trditvah zagrešila toliko božjih ropov, da ves pekel nima dosti kazni za vse te smrtno grehe?

Ej »Slovenec«, moder biti je dobro; premoder biti je pa prav tako nevarno, kakor biti preneumen. V zankah se včasih vjamajo tisti, ki so jih nastavljali.

Socialisti v delegaciji.

V pondeljek se je v vojnem odseku avstrijske delegacije oglašil socialno demokratični delegat

Seitz

za besedo, da pojasni stališče svoje stranke napram militarističnim zahtevam. Sodrugi Seitz je najprej naglašal, da se mora vojni in mornariški proračun najprej preiskati s stališča ustavnosti. Dognati je treba, kdo je odgovoren za neštivilne samovoljne in nepostavne izdatke v času aneksijske krize. Pribiti se mora tudi odgovornost za tiste izdatke, o katerih se ne more reči, da so postali po-

trebni neposredno vsled aneksije, ampak so se napravili še le veliko pozneje, ko je bila vojna kriza že končana. Izdajal se je denar, vršili so se nakupi, zlasti so se gradile ladje in takoj izplačevali obroki za stavbo ladij, ne da bi bili izdatki ustavno dovoljeni. To se je godilo v dobi, ko se je praznoval petdesetletni jubilej oktobrškega diploma, s katerim so avstrijski narodi slavnostno dobili pravico, da smejo sami določati državne izdatke.

Skupna vlada je prav tako kakor avstrijska grobo kršila zakon, ker ni pravčasno sklicala delegacij. Proti izgovoru, da se delegacije niso mogle sklicati v času ogrske krize, se mora pribiti, da bi se bile prav lahko sklicale v prvi polovici leta 1909.

Zahtevani oboroževalni kredit v znesku 234 milijonov so vlade faktično že porabile, ne da bi ga bile postavile v proračun. Sredstva so se vzela enostavno iz blaginje. Kršitev zakona je torej dvojna. Na drugi strani delegacije niso teh izdatkov ustavno dovolile, pa tudi v državnem zboru niso bili zaproseni. V Avstriji se kaj čisto pozablja, da se pripravljajo narodi s tem ob pravice, ki so jim ustavno zajamčene. Če se smatra ustava v Avstriji za kos papirja, naj se vrže v koš.

Vse ostale kršitve zakona pa zaostajajo še daleč izza tega, kar si dovoljuje vlada s stavbo dridnavtov.

Priznava se, da je vlada izročila tržaškemu »Stabilimento Tecnico« načrte za stavbo teh ladij, da je cena dogovorjena in da je rok za zgotovitev določen. In vse to se godi, ne da bi bil sploh kdo vprašal delegacije. V avstrijski delegaciji je mornariški zapovednik čobesedno izjavil, da se je s predlogom Stabilimenta obrnil do kompetentnih faktorjev in da se je po temeljitem posvetovanju in uvaževanju sprejela ponudba. »Kompetentne osebe« ne morejo biti nobene druge kakor člani avstrijske vlade. Nasprotno pa je finančni minister dr. Bilinski v finančnem odseku avstrijskega parlamenta izrecno dejal, da ni vladi nič znano o stavbi ladij, in da niti ne ve, da se je s tako stavbo že začelo. Tukaj je najostrejšje protislovje med mero-dajnimi osebami in zahtevati se mora

pojasnilo

Dognati se mora, če je skupna vlada sama zagrešila protustavnost, ali če se je udeležila tudi avstrijska vlada.

Oboroževanje gre že tako bujno v kiasje, da ga Avstrija na noben način ne more več prenašati. Narodi obubožavajo, njih najvažnejše kulturne zahteve, šole in bolnišnice, se morajo zapostavljati. Kulturnemu razvoju žuga največja nevarnost. Spričo tega stanja se ne more zahtevati nič drugega, kakor da se ustavi oboroževanje. Zato moramo obžalovati, da je avstrijska vlada v Hagu s svojim glasovanjem zavrgla predlog angleške vlade, da se ustanovi obligatorno razsodišče med državami. Mi sploh ne potrebujemo velikih bojnih ladij. Nam zadostuje varstvo obrežja. A če se vedno kaže na tekmovanje Italije, se najde izhod tudi iz te zagate in sicer predlagam:

»Skupna vlada se pozivlje, da se začne pogajati z italijansko vlado, da se sporazumno doseže obojestransko razoroženje mornarice«.

Domače vesti.

Ljubljana in Kranjsko.

— Originalen zna biti baron Schwarz, to mu mora priznati tudi črna zavist. Mož razpisuje ljubljanske občinske volitve, naznanja, da se bodo vršile po novem volilnem redu, a kar je menda najvažnejše, namreč kdaj da bodo, naj gremo morda vprašati delfijski orakel, Baron Schwarz se zna včasih postavljati kot železen čuvaj zakona; a da je zakon zelo jasen, kar se tiče razpisa volitev, mu je menda neznan, dasi ima v vladni palači cei kup uradnikov juristov, ki bi lahko podpirali njegovo pravno znanost. Seveda živimo v Avstriji, kjer sploh ni političnega dela in političnega življenja, ampak sam nacionalni ravs. Le v takih usmiljenih vrednih razmerah sme vlada tako zaničljivo nastopati, zakaj le v Avstriji ve, da bo za vsako samoljubnost in nezakonitost našla v parlamentih zaščito. Na Angleškem naj bi vlada poizkusila na tak način kakor pri nas razpuščati občinske zastope in suspendirati avtonomijo na nedogledne čase!

— Genljivo skrb za socialno demokracijo ima zadnje čase rajski »Slovenec«, kateremu bi pa bolje pristojalo, da bi se brigril za klerikalizem in njegove polome. Čenstohovska razbojništva bi menda bolj srbela njegovo kožo kakor spori socialnih demokratov za obliko strokovne organizacije. Če se pri nas bojujemo za načela, se pa klerikalci tepo za korita, katerih bo kljub ustanovitvi bank in podobnih zavodov kmalu zmanjkalo, kajti za toliko kruhoborcev, kolikor jih je iz samega »prepričanja« prestopilo v klerikalno stranko, ne more niti rimski papež ustanoviti dosti sinekur. »Slovenčev« modrovanje o strokovnem kongresu je že

zato trapasto, ker se mu pozna, da ga tare sama zavist. Dasi je v klerikalni stranki zdaj vse pijano politične moči, se junaki, kadar so najbolj korajžni včasih hipoma stresejo in ude jim prešine nejasen strah. Pri volitvah dobivajo glasove, toda na drugi strani vidijo nekaj pomembnejšega. Narasčanje in razvoj socialno demokratičnih organizacij, množitev delavcev, ki ne marajo več poslušati njihovih čenč in marn, jih vznemirja in tupa tam za sluti kdo med njimi, da se ne bo mogoče večno zanašati na moč, kateri je nevednost edina podlaga. Sicer je pa že davno znano, da imajo klerikalci najbolj gotovo kaj skrivati, kadar najglasneje kriče in najbolj zabavljajo političnim nasprotnikom. Najbolj zabavalo pa je to, da napadajo socialno demokracijo z vsemi kanoni, obenem pa kriče, da je socialna demokracija že ubita. Čemu pa je treba toliko boja zoper ubitega nasprotnika? Ali ni to dokaz, da je »Slovenec« vendar precej strah?

— Dr. Šusteršič ni šel v delegacijo in je odložil svoj mandat v zunanjem odseku. Liberalci so zaradi tega zelo hudi, zlasti ker je njegov mandat prišel v češke roke in so Jugoslovani v tem odseku ostali brez mandata. Ampak če hočemo imeti kaj krščanskega usmiljenja, se moramo vprašati: Kaj naj bi bil dr. Šusteršič storil drugega? Da je njegov izgovor na kranjski deželni zbor prazen, je že res. Ampak vseeno; če tudi ni imel dr. Šusteršič v deželnem zboru tako važnega dela, da ne bi bil mogel iti na Dunaj, ostane vendar vprašanje: Kaj naj bi storil? Ali naj bi se bil postavil v delegacijo, pa povedal: »Gospoda, moja politika je komedija!« Ali naj bi bil dejal: »Jaz sem opozicionalec in obstrukcionista le tedaj, kadar potrebuje vlada obstrukcijo, da more poslati državni zbor domov, sicer se pa z vlado čisto dobro razumem?« Ali naj bi bil v delegaciji nastopil kot vladen mož in s tem razdril lepo legendo o svojem jeklenem demokratizmu? Karkoli bi bil storil v delegaciji, bi bilo napačno in bi mu bilo škodovalo. Dr. Šusteršič pa zna misliti nase in je takoj spoznal, da je bolje ne hoditi tja, kjer bi bilo treba pokazati barvo. Pa je ostal doma in se izgovarjal na kranjski deželni zbor. Dr. Šusteršič je dokazal, da ni neumen. Naj se drugi pehajo za splošne cilje in ideale, on ostane rajši tam, kjer se ne more zameriti. Karkoli bi bil zinil, bi bilo nerodno. Ker je pa molčal, se ne more vlada pritoževati, da ji je delal sitnosti, ne ljudstvo, da je zatajil njegove interese. Previden mož zna tudi molčati, kadar je treba. In dr. Šusteršič ve, da je previdnost jako koristna za politične kapčije in za politično kariero.

— Da argentinsko meso ni za nič, trobi »Slovenec« dannadan v svet. Laž je tako debela, da se kar prijemlje. Ko je prišlo argentinsko meso na Dunaju na trg, so se ljudje kar topli zanj in v pol ure je bilo vse razprodano. In Dunajčani, ki so ga jedli, so z mesom popolnoma zadovoljni pa bi bili veseli, če bi ga bilo dovolj. Posebno bedasto je, če »Slovenec« v Ljubljani opravlja argentinsko meso, kakor da bi bilo ljubljansko prebivalstvo razvajeno z kdove kakšnim izbornim mesom. Okrog šenkavske cerkve je že mogoče, da peko finejše biškeke in bržole, ampak s tem, kar mora kupovati ljudstvo, bo argentinsko meso že še tekmovalo. Sicer pa naj ga le enkrat pripeljejo, da ga bodo Ljubljanačani sami pokusili. Če ga gospodje od »Slovenca« ne bodo marali, jih itak ne bo nihče silil.

— Velikanska manifestacija zoper draginjo je bila v nedeljo v Pragi. Ogromne delavske množice, ki so se zbrale na protestnih shodih, so po končanem zborovanju priredile demonstrativen obhod po glavnih ulicah mesta. »Slovenec« bo najbrže tudi to razglasil za rdečo komedijo. Ampak želodci ljudstva se ne dajo komandirati, ne na demonstracije, ne na pohlevnost. Tam kjer ljudstvo demonstrira radi draginje, ima tudi dovolj razloga za to.

— Odbornike in zaupnike naših organizacij vabimo v četrtek, dne 27. t. m. ob 6. zvečer na važen sestanek. Pridejo naj zaupniki vseh, tudi strokovnih in gospodarskih organizacij. Dnevni red je zelo važen. Sestanek je v društvenih prostorih.

— Shod proti draginji v Sp. Šiški, ki ga je sklicala socialno demokratična organizacija minulo soboto, se je nad vse sijajno izvršil. Velika udeležba in pa bojno razpoloženje, ki je vladalo med zborovalni, sta porok, da se je delavstvo naveličalo naraščajoče neznosne draginje in da od zopetčetega boja, naperjenega proti kapitalističnim oderuhom in agrarnim podraževalcem vsakdanjih živil, ne bo odnehalo prej, dokler ne izvojuje zadovoljivega uspeha. Srd delavstva se obrača zlasti proti klerikalnim sleparjem, ki s svojo brezvestno in lumparsko politiko pod lažnivo in bedasto pretvezo kmečkega prijateljstva izdajajo ljudstvo velekapitalističnim spekulantom in veleagrar-nim vampirjem; nemarno delovanje teh sleparjev, ki jih je ljudstvo v vseh civiliziranih deželah treščilo ob tla, zasleduje izstradanje

prebivalstva; kaj čuda, če se tudi slovensko delavsko ljudstvo otresa teh pijavk, ki so nesreča za vso deželo.

Shodu je predsedoval sodrug Udovč, za zapisnikarja je bil izvoljen sodrug Anton Francot.

Poročevalec sodr. Etb. Kristan se je dotaknil liberalne akcije, ki so jo pod trdim pritiskom socialno demokratične agitacije ugrizorili v deželni zbor. Izgubljena je bila vnaprej, zakaj večino v deželnem zboru imajo po zaslugi klerikalnega volilnega reda: nemški graščaki, ki žive od lakote drugih, in pa klerikalci, ki varujejo veliko kapitalistično izkoriščevalko — cerkev. Kot jesiharji kriče ti hinavci, da varujejo kmeta, kmeta in kmeta, ki je steber trona in podpora oltarja, pri tem pa tirajo kmečko ljudstvo s svojo hudodelsko politiko na kant. Za socialnega demokrata je jasno, da je draginja neločljivo združena s kapitalističnim družabnim redom in da se je ne odkrižamo, dokler ne izpodkopljemo tega infamnega družabnega reda. Vendar pa je že v sedanjih klavernih družbi možno uspešno pobijanje umetne draginje, ki jo s pomočjo agrarno-klerikalne meščanske parlamentarne večine forsirajo agrarni in industrijski kapitalisti. Hrane je na svetu dovolj za vse človeštvo, ampak pred petimi leti so meščanski poslanci — slovenski klerikalci in liberalci so bili zraven — zgradili našo državo z blazno carino, ki omogoča kapitalistom neomejeno izsesavanje ljudstva. Klerikalci so pokopali v novi zbornici socialno demokratična predloga, ki sta hotela preprečiti sedanjo draginjo. Klerikalci so zavirali trgovske pogodbe z balkanskimi državami. Proti draginji, ki je velikanska nevarnost za delavstvo, za delavske rodbine, mora delavstvo nastopiti z energičnim, organiziranim odporom. Gromovito pritrdjevanje je sledilo pozivu sodr. Etb. Kristana, da mora v nedeljo 30. t. m. vsa Šiška, ne le delavci, ampak tudi njih žene in otroci, ki enako trpe pod sedanjimi neznosnimi razmerami, na velikanski demonstracijski shod, ki ga priredi socialna demokracija v ljubljanskem »Mestnem Domu«.

Po živahni razpravi se je izvolil pripravljalni komite, ki poskrbi, da bo delavstvo Sp. Šiške dostojno zastopano na tej velevažni demonstraciji za vsakdanji kruh.

— V Vodmatu je bil v soboto večer v gostilni pri Poljšaku izredno dobro obiskan shod v dokaz, da je draginja tudi tukaj z vso močjo pritisnila na ljudstvo, ki je še bolj razburjeno radi nesramnega ravnanja klerikalcev, rogaajočih se bedi prebivalstva in dajočih potuho oderuškim pijavkam. Shodu je predsedoval sodrug Jagodič, zapisnikar je bil sodr. Čop, poročal pa je sodr. Anton Kristan, ki je v obširnem govoru neusmiljeno izprebitchal izkoriščevalce ljudstva in dokazal, da je carinski tarif, katerega je pojasnil, v zvezi s splošno gospodarsko politiko države največ kriv sedanji nenaravni draginji. Potem je govoril o akciji, ki jo pripravlja socialno demokratična stranka. Ves shod je soglašal z njegovimi izvajanj in v nedeljo je iz Vodmata pričakovati veliko udeležbo.

— Na Prulah je bil v nedeljo dopoldne v Kavčičevi gostilni pripravljalni shod za manifestacijo prihodnje nedelje. Predsedoval je sodrug Berdajs, poročala sta sodruga Tokan in Anton Kristan ter so se navzoči dogovorili, kar je treba za manifestacijske priprave.

— Na Glincah se je v nedeljo popoldne zbralo izredno veliko število delavcev, tako da so bili prostori v restavraciji Balija skoro premajhni. V prodsedništvo sta bila izvoljena sodruga Slamnjak in Buda, za zapisnikarja pa sodrug Colnar. O vzrokih draginje je obširno poročal sodrug Anton Kristan. Na shodu se je opazila pravo bojno razpoloženje in veliko zanimanje za protestno akcijo. Posebno življenje je prinesel na shod viški pater Teodor Viktor, kateremu žilica ni dala miru, pa je mislil, da bo delal na shodu propagando za klerikalizem. Možu je zelo neprijetno, da se socializem na Viču in Glincah tako lepo razvija, pa bi kaj rad ustavil ta tok. Na shodu je s svojim zagovarjanjem klerikalcev povzročil debato, spričo katere pa je moral priznati, da se klerikalec po svojem programu ne more zavezovati za delavske gospodarske koristi. Med udeleženci je to priznanje zbudilo splošno veselost. Le pater sam je bil bolj žalosten, ko je videl, da se je njegov apostelski poizkus tako ponesrečil.

— V Mostah je bil v nedeljo popoldne razmeroma dobro obiskan shod, na katerem je bil sodrug Lavtar predsednik, Kovarčič pa zapisnikar. Poročal je sodrug Pe-tejan iz Trsta o vzrokih draginje. Na shod je prišel tudi ljubljanski tržni nadzornik g. Ribnikar, ki je govoril o kranjski gospodarski politiki.

— V Kosezah je bil v nedeljo popoldne pri Svedraču shod. Dasi so imeli železničarji prav ob tistem času neki pogreb, je bil shod vendar dobro obiskan. Predse-

doval je sodrug Vičič, poročal pa sodr. Tokan.

— V Zeleni jami je bil v pondeljek ob 8. zvečer shod. Za naš zapuščen kraj sploh nekaj nenavadnega. A bil je shod, ki ne bo kmalu pozabljen. Udeležba je bila naravnost velikska. Vsi zborovalni prostori so bili do zadnjega kotička nabiti. Zlasti hvalevredno je bilo zanimanje žensk, ki so prišle v prav velikom številu na shod. Poročal je sodr. Tokan o vzrokih draginje, katere bi oderuhi radi zatemnili, da bi ljudstvo ne spoznalo krivcev. Govornik je razkrinkal agrarno klerikalno politiko in dokazal, da se sedanja draginja lahko oblaži, če se odpro meje za uvoz mesa in živine ter če se vsaj zniža velikanska carina, ki zraša za vsak kilogram mesa 30 vinarjev. Razpoloženje na shodu je bilo jako bojevito in zagotovljeno je, da bo nedeljski shod iz Zelene jame jako dobro obiskan.

— Zagorje ob Savi. Pred kratkim se je zgodil tukaj uboj, ki ga gotovo obsoja vse zagorsko prebivalstvo. Neki vročerkvni mladenič, ki je preveč ljubil alkohol, je zabodel nekakega tukajšnjega gostilničarja v trebuh in ga je zadel tako nesrečno, da je v kratkem umrl. Neki zagorski liberalci je hotel tudi ta obžalovanja vredni slučaj izrabiti, da bi oblatil socialne demokrate. »Slovenski Narod« in »Jutro« sta namreč takoj dobila poročilo od petelina, ki nam je dobro znan, da je bil ubijalec socialni demokrat. V poznejših poročilih se sicer omenjena lista nista več upala ponavljati to drzno trditve, vendar je značilno za zagorske strankarske razmere, da hočejo hujšati celo take slučaje podtikati socialnim demokratom. Motnik, ki je s svojim nožem povzročil tako nesrečo, ni imel s socialno demokratično stranko ničesar opraviti, še celo na naših zborovanjih ga ni bilo nikdar opaziti in stranka nima zanj niti najmanjše odgovornosti. Pa tudi uboj ni v nobeni, niti v najrahlješi zvezi s političnimi razmerami, ampak je posledica nasilnega ubijalčevega značaja in tistega pijančevanja, zoper katero se v Zagorju nobena stranka ne bojuje tako kakor socialno demokratična. Preiskava bo pa menda še pokazala, če se ne bi bil dal uboj prepričati. Motnik je namreč, kakor nam poročajo, že toliko razsajal in razgrajal, da je gostilničar poslal po orožnike; ampak gospodje žandarji, ki imajo stokrat oči tam, kjer jih nič ne bi bilo treba, so baje sporočili gostilničarju, naj vrže razsajalca iz gostilne in ko je krčmar to storil, je dobil nož v trebuh. Kjer se pijančuje, se žal dostikrat zgode take nesreče, a socialnim demokratom še nikdar ni prišlo na misel, podtikati taka hudodelstva pijancev političnim nasprotnikom. Moralna zanemarjenost in hudobnost liberalnega poročevalca, ki hoče s takim nepoštenim orozjem zadeti političnega nasprotnika, se pač obsoja sama po sebi.

— Kako bi liberalci honorirali svoje agitatorje. Iz Zagorja ob Savi nam pišejo: Zagorski liberalci smatrajo občinski odbor za korporacijo svoje stranke in mislijo, da je občinska naloga, izpolnjevati njihove potrebe. Svojo pristanost so začeli kazati s tako nesramnostjo, da se je začela studiti že vsem ljudem, ki imajo še količkaj političnega poštenja v sebi. Zdaj se jim že zdi, da je občinska blagajna rezervoar, iz katerega smejo zajemati za svoje strankarske namene in s katerim smejo gospodariti čisto po strankarskih potrebah. Za reveže nimajo nobenega vinarja. Osemdesetleten starček ne more dobiti od naše občine nobene podpore; ampak svoje agitatorje bi radi plačevali z občinskim denarjem. Tako so na zadnji seji sklenili dati nekemu dijaku 120 K podpore in bi bili sklenili še več, ako ne bi bili posamezni odborniki ugovarjali. Socialno demokratični zastopniki bi z načelnega stališča radi nastopili za podpiranje siromašnih dijakov in tudi podpori za omenjenega ne bi ugovarjali, če bi se to vršilo nepristransko. Toda v tem slučaju ni šlo za podpiranje dijaka, ampak za to, da se z občinskim denarjem plača liberalna agitacija. Pri zadnjih občinskih volitvah je bil tisti dijak agitator liberalcev, ki so mu obljubili, da ga bodo zato podpirali, ko bo študiral. Imel je tudi opravke s Čobalovim procesom in gosp. Taufer mu je celo dejal, da mu bo sam dajal po 4 K na mesec za — potrebe ljubezni, če se Čobalov proces ugodno izvrši za liberalce. Ko pa je dijak začetkom meseca odhajal na Dunaj, so bili liberalni mošnjički zadržani in niti vinarja ni dobil iz njih. Tudi liberalna posojilnica mu ni dovolila nobene podpore, čeprav mu jo je načelnik prej obljuboval. Namesto da bi bili liberalci naplačali službe, ki jih je bil izvrševal zanje, so mu svetovali, naj napravi prošnjo na — občinski odbor, češ tam imamo večino in česar ti ne damo iz svojega žepa, ti dovolimo na občinski račun. Gospodje liberalci imajo vedno dolge jezike o ljudeh, ki »žive« od agitacije, dasi ne prihaja tu niti vinar njihovega denarja v poštev. A socialni demokratje plačujejo potrebno agitacijo iz svojega žepa, liberalci bi jo radi plačevali z občinskim denarjem. V

tem imajo pač široko vest; drugo je pa vprašanje, kaj poreko tej navadi volilci. Poskrbeli bomo že, da ne ostanejo te čedne navade tajne.

Trst.

— Tržaški deželni zbor je sklican na dan 27. oktobra. Razven nekaieri administrativnih načrtov se mu predloži tudi proračun za šolski sklad za leto 1911., načrt o upeljavi davka na naraščanje vrednosti in načrt o oprostitvi osebne dohodarine od dežalnih doliad.

— Tržaška »Edinost« se je naredila grozovito užaljeno zaradi postopanja socialističnih poslancev pri rabuki med slovenskimi in italijanskimi narodnjakarji v istrskem deželnem zboru. Čudimo se samo, kako da še ni vrgla na socialiste vse krivde narodnjakarskih švindlov v Istri. Zakaj od »Edinosti« se sme pričakovati tudi kaj takega. Kaj so storili italijanski sodrugi v deželnem zboru? Povedali so italijanskim in slovenskim narodnjakarjem to, kar jim je šlo. Bili so še mnogo zmernejši, nego bi bil slovenski socialist, če bi bil tam navzoč. Svoj čas je »Edinost« proglašala za zgodovinske dneve tiste, ko se je sklepal kompromis med slovenskimi in italijanskimi nacionalci. Tudi italijanski sodrugi so se za tak kompromis navduševali. Samo mi slovenski socialni demokratje smo bili skeptični in smo tudi v »Delavskem Listu« in »Rdečem Praporu« pojasnjevali vzroke svoje skeptičnosti napram takim kompromisom, ki se imenujejo narodni, pa niso drugo kot meščanski kompromis zoper zahteve delavstva. Takrat, leta 1908, so delali kompromis. Ampak takrat je šlo za delitev mandatov. Takrat je šlo za delitev mastno plačanih deželnih mest. Takrat je nastal zaradi mastno plačanih deželnih mest spor med znanim Zucconom in Križmančičem et compagnia. Takrat so potom kompromisa odvzeli puljskemu delavstvu 2 mandata od 4, ki jih je bila delavstvu ponujala neliberalna, nedemokratična in neslovenska vlada. Potem pa, ko so liberaloni in narodnjakarji dobili, kar so takrat želeli, potem ko so na kompromisni način osleparili delavstvo za njegove mandate, potem so začeli znova s staro nacionalno godbo. »L' Istria è italiana« in »Istria je slovanska«. Ker ni imelo revno ljudstvo več ničesar, kar bi se mu dalo odvzeti, je bilo nesmiselno ohraniti kompromis. Z narodnim švindlom je lože slepiti ljudstvo kot s kompromisi. In sedaj se »Edinost« jezi nad socialisti, ker je dobila to, kar je želela. Želela si je narodnega sovraštva in narodnih rabuk. In največji tepec je tisti, ki veruje v jezo narodnjakarjev, kadar se med seboj tepo ali pa v njihovo medsebojno ljubezen, kadar se poljubljajo. V enem in drugem slučaju mislijo samo nato, kako bi osleparili ljudstvo. Povrh vsega pa je »Edinost« še tako trapasta in avšasta, da smatra svoj solzavi švindl za poezijo ali za rožice ali bogve za kaj sicer ne koristnega, a lepega. Pa tudi to ni res. Ostuden je v svoji gnilobi in smrdi kakor gnoj, le da ni koristen kakor gnoj.

— Čedno je bil oblečen mož, ki sem ga te dni srečal na ulici. Nisem mu zameril, da je bil čedno oblečen. Tudi meni ugaja lepa obleka. Poznal sem ga. Narodnjak je in celo lepo vlogo igra v narodnih vrstah. Spada med nižje bogove. Tudi tega mu nisem zameril. Bogni da ne. Šla sva v ka varno in tam kramljala. Sprva kot nekdanja znanca, pozneje o politiki. Ni bil pijan. To se mi je zdelo čudno. Govorila sva o stališču, ki ga je zavzemala naša stranka pri tem ali onem vprašanju. Mož ni hotel nič razumeti, pa sem ga naposled vprašal, če je čital v »Rdečem Praporu«, kjer smo ob vsaki priliki svoje stališče pojasnjevali. Povedal mi je možato in ponosno, da ni še nikdar čital »Rdečega Prapora«, pa da ga tudi ne bo. Nisem se začudil, ampak zameril sem mu, ker je nižji narodni bog. Mož čita samo »Edinost«, včasih tudi »Jutro«. Tam zajema svoje socialno, politično in narodno znanje. Kihnil sem, zskaj močno je zadišalo po narodnem popru. Povedal je, da je nižjim narodnim bogovom prepovedano čitati »Rdeči Prapor«. Ločila sva se. On je šel, kamor ga je nesel bog narodne domišljavosti. Jaz pa sem napisal teh par vrstic z edinim namenom, da zakličem našim sodrugom: Z vsemi silami delajte za »Rdeči Prapor«.

— Tržaški zidarji so se zopet resno poprijeli dela v svoji organizaciji. Pri tem jim gre na roko seveda deželni zidarski tajnik sodr. Petejan, ki je v kratkem času napravil med zidarji naravnost veliko dela. Pred kratkim so si zidarji izvolili zaupnike v posameznih mestnih okrajih in okoličanskih vaseh. Pretečni teden pa so bili izvoljeni zaupniki delavnic. Tem zaupnikom je bila naložena zelo važna naloga. Oni morajo poizvedeti, koliko ur na dan se dela pri posameznih tvrdkah in kako so delavci plačani. Nadzorovati morajo sprejemanje učencev. Naznaniti takoj tajništvu, ako delodajalec vzame na delo dečka, ki še ni dovršil leto, ki je po obrtni oblasti predpisano. Nadzorovati, da učenci obiskujejo večerne obrtne

šole in paziti, da se jim ne nalagajo težka dela. Paziti, da se pri delu za varnost delavcev dobro preskrbljeno. Poleg tega je bil izvoljen mladeniški agitačni odsek, ki ima nalogo deliti vabila za shode in časopise ter nabirati nove delavce v organizacijo. — Ker zidarski delavci od meseca novembra pa do konca februarja ne plačujejo organizacije, so v Trstu sklenili plačevati v teh mesecih znižano tedensko svotico 20 v., da si tako ustvarijo lokalni sklad, iz katerega se bodo podpirali bolni člani. Poleg vsega so pa sklenili še sledeče: Zahtevati, da se odobre pravila pomočniškega gremija v konzorciju delodajalcev, ki spi že celo leto pri namestništvu spanje pravičnega; zahtevati, da se v konzorciju ustanovi posredovalnica dela, ki bi po zakonu morala biti ustanovljena že pred dvema leti; ne sprejeti dela v Rovinju, kjer tvrdka »Union-Baugesellschaft« ne sprejme na delo organiziranih brezposelnih delavcev.

— Za uslužbence glavnih skladišč v Trstu. Reforma penzije za uslužbence glavnih skladišč v Trstu je seveda važna pridobitev naše organizacije. Delavci bodo dobivali po 35 letih 80% penzije, računano od zadnje dobljene plače. Do 40% penzije pa imajo pravico že po prvih 10 letih in vsako leto potem gotove odstotke več. Toda to ni zadosti. Pri tem se uslužbenci ne smejo, pa se tudi ne bodo ustavili. Tako n. pr. se ni razširila pravica do penzije na vdove uslužbencev. Vodstvo glavnih skladišč v Trstu se je obvezalo delati na to. Toda doslej ni o tem ne duha ne sluha. Ko so uslužbenci vložili svoj memorandum, se je zdela ta točka zahtev tržaškemu vodstvu glavnih skladišč pravična. Takrat se je celo določilo, da se bo zahtevalo v tem oziru, da se postopa enako kakor pri državnih uradnikih. Sedaj se o tem noče več govoriti. Toda govorili bodo že pri nas organizirani delavci. Ako vodstvo glavnih skladišč misli, da se ne sme brigati za življenje vdov svojih uslužbencev, so pa uslužbenci taki ljudje, ki žele zagotoviti življenje po svoji smrti svojim ženam in otročičem. Pa ne samoo tem, temveč govorili bodo še o nekaterih drugih rečeh, ki jih je gospod Minos menda že pozabil. O teh in o drugih bomo govorili mi še v prihodnji številki. Poleg tega pa se bodo drugi zanimali, da zbude v gospodu Minosu spomin na take reči.

Štajersko.

Otvoritev »Delavskega Doma« v Trbovljah.

Pomembno slavnost je imelo trboveljsko delavstvo zadnjo nedeljo. Otvorilo je svoj dom, ki ga je postavila združena moč zavednih proletarcev in na tej slavnosti je pozdravilo neštivilne goste iz mnogih delavskih krajev. Nebeški mogotci so se sicer bolj ozirali na jesenske vremenske navade nego na želje delavstva in deževalo je zlasti popoldne, kakor da bi se morala dolina izpremeniti v jezero. Priredbe, ki so bile nameravane na prostem, je sicer nadzemeljsko vodje močno oviralo, deloma celo onemogočilo. Kljub tej nezgodi se je slavnost izvršila vseskozi dostojno in ostane trboveljskemu delavstvu trajno v spominu.

Vremenskim nasprotnikom se je pridružil tudi ravnatelj trboveljskega rudnika, ki je v nedeljo nenavadno veliko število rudarjev komandiral na delo. Povedali so nam, da je tudi ukazal zapisati vsakega delavca, ki gre ta dan v Delavski Dom. Mogočni gospod gotovo misli, da bo s takimi azijskimi sredstvi ustraševal delavstvo. Dasi je že dosti dolgo v našem kraju, se še ni naučil, da se tak terorizem ne stinja z avstrijskimi zakoni, da pa tudi ne napravi nobenega vtiska na delavstvo. Mož se sploh težko uči. Ali če je rudniška družba zadovoljna s tem, da neprenehoma razburja delavce in poostruje nasprotje med rudarji in podjetništvom, nam je tudi prav. Meča se itak prime rja, če dolgo ni boja.

Novi Delavski Dom je bil že zjutraj okešaen z ogromnimi rdečimi zastavami, na velikem prostoru za Domom pa je bilo mlajev, zelenja, cvetja, zastavic.

Ob pol 9. dopoldne se je pripeljalo mnogo zunanjih gostov iz Zagorja, Ljubljane, Idrije, Hrastnika, Zidanega Mosta, Celja itd. Na kolodvoru jih je pričakovala in pozdravila deputacija z občinskim odbornikom sodrugom Sitterjem na čelu. Z godbo in zastavo je povorka odkorakala v Trbovlje, kjer jo je živahno pozdravljalo domače delavstvo. Tuji gosti so si potem ogledali Delavski Dom, v katerem imajo poleg konsumnega društva vse organizacije svoje prostore.

Ob 10. dopoldne je bil na velikanskem prostoru za Delavskim Domom ljudski shod. Ob otvoritvi je zaigrala trboveljska rudarska godba, nato je zapelo delavsko pevsko društvo iz Celja. Shod je otvoril sodrug Sitter, ki je bil tudi izvoljen za predsednika. Potem so govorili ob velikem navdušenju poslušalcev sodrugi Josip Kopač iz Trsta, Etbin Kristan iz Ljubljane, Ivan Straus iz Idrije, Miha Čobal iz Zagorja. Zaklju-

čil ga je opoldne sodrug Sitter z daljšim govorom, v katerem se je dotaknil tudi domačih razmer in volitev za bolniško blagajno.

Z opoldanskimi vlaki so se pripeljali še drugi gosti, čez hribe pa so prikorakale cele čete sodrugov iz Zagorja in Hrastnika, vsaka s svojo godbo. Na prostem je bila vsaka zabava nemogoča. V Domu pa se je moral porabiti zadnji kotiček, da se je mogla velikanska množica vsaj za silo stisniti pod streho. Sodelovale so štiri godbe, tamburaški zbor iz Celja in pevci. Zabava je bila kljub veliki stiski zelo animirana in je trajala do poznega večera, ko so morali zadnji gosti jemati slovo.

— Tudi »Narodni Dnevnik« mora klobasariti o krizi v socialno demokratični stranki, o razkolu in razpadu in seveda o nenarodnosti jugoslovanske socialne demokracije. Duševne kvalitete »Narodnega Dnevnika« niso bile nikdar velike. Stvarno znanje se zdi njegovim krparjem sploh nepotrebno in včasih se človeku kar smili duševno ubožstvo tega organa, ki hoče zastopati štajersko svobodomiselno slovenstvo. Naravno je, da potemtakem tudi o socialni demokraciji ne more pisati nič drugega kakor oslarije. In človeku se res smili. Saj napada tudi nemško kapitalistično časopisje socialno demokracijo; veliki francoski, ameriški in drugi listi so polni strupa, kadar pišejo o socialno demokratičnem delavstvu. Ampak kadar bere človek tiste napade, vsaj čuti, da uredniki vedo, zakaj sovražijo socialne demokrate. Če pa čitaš »Narodni Dnevnik«, pa ne moreš nič drugega kakor vzdihniti k nebeškemu očetu: »Odpusti jim, ker ne vedo kaj delajo.« To pisari o strokovni organizaciji kakor o temeljnih korakih ašantijskega bojnega plesa in za avtoriteto smatra — dunajskega dopisnika »Slovenskega Naroda« dr. Kramerja, ki morda dobro pozna paragrafe v »burgarci«, socialna vprašanja pa zna kakor zajec na boben. Kakor običajno vsi nevedneži, je pa »Narodni Dnevnik« aroganten in v lažeh brezobrazen. A če se vse to prevdari, se ni čuditi, da gre štajerski slovenski liberalizem tako rakovo pot.

V založbi
»Rdečega Prapora«
je izšel
Žepni
koledar
za delavce sploh in prometne uslužbence
za l. 1911.

Ta koledar izhaja že XI. leto.

Vsebinska mu je med drugimi naslednja: Resnica (pesem); Koledar; Centralni sedeži avstrijskih organizacij; Kolkovne lestvice; Posnetek poštnega in brzojavnega cenovnika; Inozemske denarne vrednosti v kronski veljavi; Stare in nove mere; Koliko plačam osobne dohodnine; Koliko plačam vojne takse; Izvleček iz pravil provizijskega sklada c. kr. državnih železnic (ki je enaka onim južne železnice); Hrana in hranitev; Kdo je sodrug; Kako se varujemo kolere; Delovanje soc. dem. poslancev v parlamentu v zadnjem letu (predlogi naštetih); Dve resoluciji s kodanjskega mednarodnega kongresa; Dohodki in stroški; Beležnica za vse dni v tednu.

Koledar obseza nad 13 pol in bo pridejan tudi svinčnik. Cena v platno vezanemu izvodu je 1 K, po pošti 10 h več.

Pri večjem odjemu in če se plača naprej ali pa vsaj v teku 30. dni velik popust. Pri naročilih do 20 izvodov se priporoča, da se pošlje denar naprej.

? I ?
I K O
? O ?

Najboljša ura sedanjosti
Zlata, srebrna, tula, nikel-
nasta in jeklena se dobi
samo pri

H. Suttner,
Ljubljana, Mestni trg
Lastna tovarna ur v Švici.

Tovarniška varstvena znamka

IKO

? I ?
I K O
? O ?

Čez

FLORIAN

ga ni!
Po njem ti jed diši,
Želodec ne boleha
In glava ne boli!

Zahtevajte izrečno „FLORIAN“!
Zavračajte ponaredbe!

Ljudska kakovost liter K 2.40
Kabinetna kakovost „ „ 4.80

Naslov za naročila: „FLORIAN“, Ljubljana.

Postavno varovano.

Kavarna
„Unione v Trstu“
ul. Caserma in Torre Blanca
— se priporoča. —

Dobro izurjenega
priprojevalca (Zuschneider)
— kakor tudi več —
črevlarjev (Handzwerker Dexer)
se takoj v stalno delo sprejmejo v tovarni
za črevlje Libnica (Leibnitz) Štajersko.

Častiti gospod
Gabrijel Piccoli
lekarnar
v Ljubljani.
Vašo tinkturo za želodec sem že vso
z velikim uspehom porabil, katero iz srca
priporočam v veliko korist vsaki družini
ter se Vam iskreno zahvaljujem in prosim,
blagovolite mi poslati še 24 stekleničic Vaše
tinkture za želodec.
Z odličnim spoštovanjem
Josip Sterle
Posestnik in premirani medvedji
lovec v Koritnicah, pošta Knežak
pri Št. Petru na Krasu.

Zagrebski
Franck
Zagrebaški
kot tovarniško znamko
priporočujemo
kot priznano
najboljši
pridatek
za kavo!

Našim somišljenikom priporočamo:
Ilirija in Praxin kremo
za črevlje.
Ciril in Metodovo vazelino in
vazelino z mednarodno znamko Ciril-Metoda
ter Plerin čistilo za kovine
Te predmete izdeluje domača tvornica ke-
mičnih izdelkov
Golob & Volk, Ljubljana.

DELA VSKA
HRANILNICA IN POSOJILNICA
(registrov. zadruga z omejeno zavezo)
v Ljubljani, Stari trg št. 30 I. nadstropje.
Obreduje hranilne vloge po 4 1/2 %. Spre-
jema vloge na tekoči račun. Posojuje na
osebni kredit, zastave, vrednostne listine
in hipoteke i. t. d.
Uradi se vsak četrtek od 2—3 ure in vsako soboto
od 6—7 ure popoldne; nujna pojasnila se daje pa
tudi ob vsakem drugem navadnem dnevnem času.

Prvi kranjski pogrebni zavod
FR. DOBERLET
Ljubljana, Frančiškanska ulica št. 10.
Ustanovljen leta 1868. Telefon štev. 97.
Prevzemajo se pogrebi, prevažanja z vozom in po železnici in oskrbujejo se tudi
pogrebov se tičočje stvari v Ljubljani po najnižjih cenah. Imitirane kovinskolesne krste
lastnega izdelka. Velika zaloga kovinskih krst v vseh velikostih s primerno opravo.
Oskrbujejo se sveži in suhi cvetlični venci s primernimi trakovi z napisom
in brez napisa.

Produkt. zadruga ljublj. mizarjev
registrovana zadruga z omejeno zavezo
s sedežem v Ljubljani, Marije Terezije c. 11 (Kolizej)
Zaloga pohištva
lastnega izdelka in Izvršuje vsa mizarska stavbna
tapetniškega blaga. dela.
Lastna tovarna na Glinah pri Ljubljani.

Delniška družba združenih pivovaren Žalec in Laški trg
Telefon štev. 168. V LJUBLJANI Telefon štev. 168.
priporoča svoje
izborna pivo v sodeh in steklenicah.
ZALOGA V SPODNJI ŠIŠKI.

Pospeševanje krvnega toka, poživljenje živ-
čnega delovanja, utrjenje kože proti prehladu.

Za umivanje glave, ustna ozir. zobna voda,
— za olepšanje polti neprecenljivo. —

FRANCOSKO ŽGANJE „DIANA“

Vaš zdravnik
vam priporoča francosko žganje „Diana“,
ker je prepričan o velikih prednostih
tega žganja za disinficiranje ust in
osvežujočega vpliva na kožo, ki ga
povzroča dodatek Mentola. Glavna snov
francoskega žganja „Diana“ je dvakrat
destilirano vinsko žganje.

DIANA

Zahtevajte pri nakupu le pristno francosko
žganje „Diana“ in pazite, da nosi stekle-
nica natisnjeno ime „Diana“ in da je tudi
zamašek in plomba označena s to varstveno
— — — — — znamko. — — — — —

Domači prijatelj
v pravem pomenu besede, je francosko žganje
„Diana“ in to vsled svoje osvežujoče moči,
nizke cene in vsestranske uporabnosti. —
Cena: 1 male steklenice K — 50; srednje
K 1.20; velike K 2.40. — Prodaja se v vseh
trgovinah na drobno, kjer pa ne, dobi se
naravnost od proizv. družbe franc. žganja
„Diana“ r. z. o. z. na Dunaju I. Hohenstau-
fengasse 3 t.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Bartl.

Tiska Dragotin Hribar v Ljubljani.